
Temperament a karakter

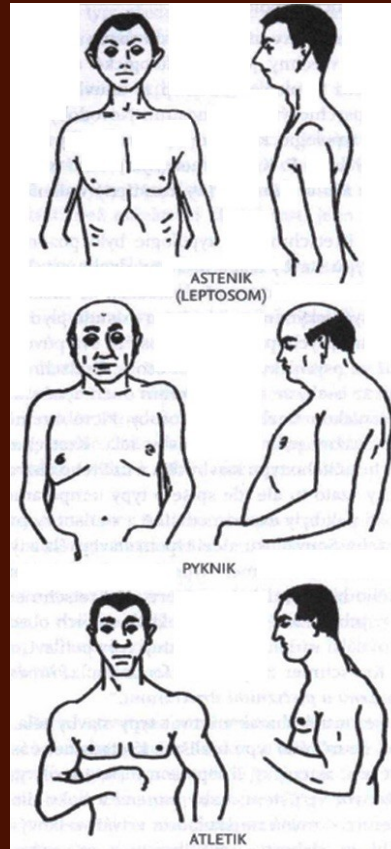
Temperament

- styl prožívání a chování jedince, silně ovlivněn dědičností a biochemickými pochody v organismu, vlastnostmi NS
- Vrozený, dynamická vlastnost osobnosti, málo ovlivnitelná výchovou a sebevýchovou
- Projevuje se v emocionální stránce osobnosti, psychomotorice nezávisle na druhu činnosti
- = souhrn vlastností organismu určujících dynamiku a intenzitu prožívání a chování osobnosti
- **Dynamika** - tempo průběhu a střídání psychických procesů a stavů
- **Intenzita** – hloubka prožívání, vnější výrazovost chování

Temperamentové typologie

- Hippokrates a Galenos – mísení 4 tekutin (krev –sanquis, hlen –flegma, žluč – cholé; černá žluč – melancholé)
- Introverze – extraverze (C.G. Jung) zaměřenost na sebe, vnitřní svět, uzavřenost, zdrženlivost, nespolečenská, váhavý x zaměřenost na ostatní, vnější svět, činorodost, adaptabilní, otevřený
- Konstituční typologie E. Kretschmera –
 - Atletický typ – klidný, pomalý, těžkopádný, neobratný; flegmatik
 - Pyknický typ – veselý/smutný, živý, náladový, společenský,
 - Astenický typ – záhadný, složitý, uzavřený, vážný, plachý

Kretschmerova typologie

Temperamentové typologie (pokračování)

■ Neurofyziologická typologie I.P. Pavlova

(vychází z kvality 2 nervových procesů – vzruchu a útlumu):

- Typ slabý (*melancholik*)
- Typ silný – vyrovnaný – živý (*sangvinik*)
 - klidný (*flegmatik*)
 - nevyrovnaný (*cholerik*)

■ Typologie H.J. Eysencka

- Navazuje na typologii C.G. Junga, doplňuje o dimenzi neuroticismu
- Stabilní / labilní introvert / extravert

Schéma vlastností a typů temperamentu dle Eysencka

Charakter

- Získaná vztahově-postojová vlastnost
- Ekvivalentem je pojem „povaha”
- morálního hledisko (jedná podle etických principů)
- psychologické hledisko (individuální zvláštnost člověka)
- = souhrn psychických vlastností osobnosti, které se projevují chováním a jednáním jedince vzhledem k společenským požadavkům
- Tvoří morální profil (pozitivní i negativní vlastnosti)
- Formuje se v průběhu socializace

Struktura charakteru (složky)

- Vztah k hodnotám (hmotným a duchovním)
 - k morálce (poctivost, pravdomluvnost, vlastenectví...)
 - k životnímu prostředí (ekologické cítění)
 - k životu (pojetí smyslu života, zodpovědnost...)
 - k majetku
- Vztah k práci (učení, povinností, způsob vykonané činnosti)
- Vztah k druhým lidem (ke společnosti) – altruismus, empatie, prosociální chování
- Vztah k sobě samému (sebepřijetí, cílevědomost, egoismus)

Vývojové typy charakteru

Robert F. Peck + Robert James Havighurst

- amorální (kojenec) – jedná bez zábran
- prospěšně, účelově zaměřený (rané dětství, 2-6 let) – když se mu to vyplatí, jedná morálně
- konformní (školní věk – 6-15 let) - dělá to, co druzí, co se žádá
- iracionálně vědomý (adolescence) - podle vnitřních norem (obecně třeba nepřijatelných)
- racionálně altruistický (dospělost) - nejvyšší stupeň morálky

Děkuji za pozornost.